

OIKEUSPOLIITTINEN TUTKIMUSLAITOS

Helsinki 15.1.2004

Tiedotusvälineille

NUORIIN KOHDISTUVA VÄKIVALTA JÄÄ USEIN
PIILORIKOLLISUUDEKSI

Helsingin 15-vuotiaisiin nuoriin vuonna 2002 kohdistuneista erilaisista väkivallanteoista noin joka kymmenes ilmoitettiin poliisille. Nuoriin kohdistuva väkivalta jää siten useimmiten piilorikollisuudeksi.

Näin todetaan Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkistamassa tutkimuksessa (*Janne Kivivuori & Jukka Savolainen: Helsingin nuoret rikosten uhreina ja tekijöinä. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 204*). Tiedot perustuvat kyselyyn, jossa 1 135 Helsingin koulujen yhdeksänsien luokkien nuorta vastasi nimettömästi omia väkivaltakokemuksiaan koskeviin kysymyksiin.

Nuorten väkivaltakokemusten yleisyys ja piirteet

Kyselyyn vastanneista nuorista noin joka kuudes joutui vuoden 2002 aikana ainakin kerran väkivallan – ryöstön, seksuaalisen väkivallan tai muun väkivallan – kohteeksi (kuvio 1). Pojilla osuus oli 19 prosenttia ja tytöillä 16 prosenttia. Useimmat vastaajat olivat kokeneet vuoden aikana yhden väkivallanteon, moninkertainen uhriksi joutuminen oli harvinaisempaa.

Pojat joutuivat väkivallan uhriksi useammin kuin tytöt, jotka tosin kokevat seksuaalista väkivaltaa poikia useammin. Pojat joutuvat tyttöjä useammin väkivallan uhriksi koulussa tai koulun pihalla, tytöt sen sijaan yksityisasunnoissa. Yleensä väkivallan uhri tuntee tekijän nimeltä tai ainakin ulkonäöltä. Poikkeuksena ovat ryöstöt, joiden tekijät ovat useimmiten uhrille tuntemattomia. Väkivalta on pääsääntöisesti nuorten keskinäistä väkivaltaa. Syynä ovat usein keskinäiset riidat ja kostot. Noin joka kolmas uhri koki itse provosoineensa tekoa tai olleensa siihen syyppää.

Nuorilta kysyttiin, kuinka monta vuoden aikana heihin kohdistunutta tekoa oli ilmoitettu poliisille. Erilaisista väkivallanteoista noin 10 % ilmoitettiin poliisille. Herkintä ilmoittaminen oli ryöstöjen kohdalla, joista noin 20 % ilmoitettiin poliisille. Pojat olivat ilmoittaneet tyttöjä useammin teoista poliisille.

Perheen merkitys

Lasten turvallisuudesta huolehtiminen on yksi perheen perustehtävistä. Eroavatko helsinkiläisten nuorten väkivaltakokemukset eri perhetyyppien kesken? Tutkimuksessa tarkasteltiin tätä kysymystä yleisen fyysisen väkivallan, seksuaalisen väkivallan ja vanhempien tekemän väkivallan näkökulmista. Vertailun piiriin tulivat nuoret, jotka asuivat molempien vanhempiansa kanssa (ydinperheessä), äidin ja isäpuolen kanssa (uusperheessä) tai pelkästään äidin kanssa (yksinhuoltajaperheessä).

Väkivaltaiset kokemukset ovat keskimääräistä yleisempiä sellaisten nuorten parissa, jotka asuvat monilapsisessa yksinhuoltaja- tai uusperheessä. Noin kahdeksan prosenttia kyselyyn vastanneista helsinkiläisistä nuorista elää tällaisissa perheissä.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Telekopio	Sähköposti
PL 157 00121 HELSINKI	Uudenmaankatu 37 00120 HELSINKI	(09) 16003	(09) 1606 7865	optula.om@om.vn.fi

Esimerkiksi seksuaalisen väkivallan kokeminen on noin kolme kertaa yleisempää uusperheiden tytöillä, joilla on vähintään kolme sisarusta, kuin ydinperheessä elävillä tytöillä, joilla on enintään kaksi siskoa tai veljeä. Vastaavat erot ovat suuremmat, jos tarkastellaan poikien kokemaa fyysistä väkivaltaa. Yksinhuoltajaperheissä asuvien nuorten väkivaltakokemusten määrä ylittää ydinperheissä asuvien nuorten väkivaltakokemusten määrän vain tilanteissa, joissa perheen lapsiluku on poikkeuksellisen suuri.

Tytöillä, jotka elävät äidin ja isäpuolen muodostamassa uusperheessä, on muita nuoria suurempi riski kokea väkivaltaa vanhempien taholta. Tämä tulos on riippumaton sisarusten määrästä perheessä.

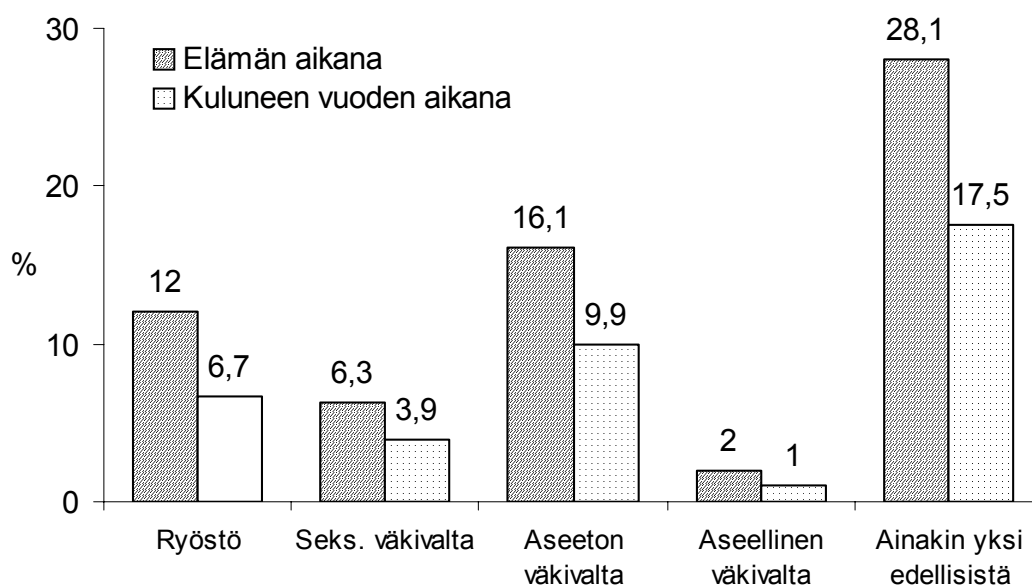
Nuoret rikosten tekijöinä

Uhrkokemusten ohella tutkimuksessa kartoitettiin myös nuorten omia kiellettyjä ja rikollisia tekoja. Yleisintä oli matkustaminen maksamatta julkisella liikenteellä (73,6 %) ja harvinaisinta jollakin aseella uhkaaminen (1,9 %). Useimmat tekoihin osallistuneet olivat tehneet teon yhden kerran vuoden aikana, moninkertainen rikosenteko oli paljon harvinaisempaa. Pojat syyllistyivät tyttöjä useammin kaikkiin muihin tekoihin paitsi luvattomaan koulusta poissaoloon ja maksamatta matkustamiseen (taulukko 1).

Vuonna 1992 Helsingissä tehtiin tutkimus, jossa saman ikäisiltä nuorilta kysyttiin vertailukelpoisin kysymyksin omaisuus-, vahingonteko- ja huumerikollisuudesta. Vertailu nyt tehtyyn tutkimukseen osoittaa, että nykyiset 15-vuotiaat helsinkiläiset osallistuvat selvästi harvemmin omaisuus- ja vahingontekorikoksiin kuin samanikäiset vuonna 1992. Havainto on linjassa kansallisten nuorisoriikollisuuskyselyjen tulosten kanssa: omaisuuteen kohdistuva rikollisuus on nuorten parissa ollut laskussa ainakin kymmenen vuotta. Sen sijaan nuorten huumeiden käyttö on lisääntynyt niin Helsingissä kuin muuallakin.

Lisätietoja:

Erikoistutkija Jukka Savolainen, 09 - 1606 7876 (väkivallan erot eri perhetyypeissä)
Tutkimusjohtaja Janne Kivivuori, 09 - 1606 7870 (muut tulokset)

Kuvio 1 Väkivallan kohteeksi ainakin kerran joutuneita, % Helsingin 15-vuotiaista nuorista (N=1 135).
Huom. "Aseellinen väkivalta" viittaa jonkin välineen käyttöön.

Taulukko 1 Kuluneen vuoden (2002) aikana teon ainakin **kerran** tehneitä, %

	Yhteensä	Pojat	Tytöt
Luvaton poissaolo koulusta	48,0	42,4	53,7
Maksamatta matkustaminen ^a	73,6	68,3	79,0
Ajokorttitta ajo ^b	24,7	32,6	16,8
Graffitien maalaaminen	5,0	7,3	2,8
Omaisuu den vahingoittaminen	11,1	18,5	3,7
Kaupasta varastaminen	12,4	13,4	11,3
Ajoneuvon varastaminen ^c	5,4	8,4	2,4
Autoon murtautuminen	2,0	3,0	1,1
Varastoon murtautuminen	2,7	4,0	1,4
Katuhäirintä	6,3	9,3	3,3
Rahan kiristäminen uhkauksin	2,3	4,1	0,5
Ryöstö	3,0	4,9	1,1
Pahoinpitely	6,5	9,6	3,4
Aseella uhkaaminen	1,9	2,6	1,2
N	1135	578	556

a) Bussilla, junalla, metrolla tai raitiovaunulla.

b) Auto, moottoripyörä tai mopolla ajaminen alle 15-vuotiaana.

c) Polkupyörän, mopon tai muun ajoneuvon varastaminen.